

Seksjon Organisert Kriminalitet
Oslo politidistrikt
Politiadvokat Line Steen Presthus og
Politioverbetjent Harald Bøhler

Vår dato

31. januar 2011

Deres dato

Vår referanse

Deres referanse

harald.bohler@politiet.no

Vår saksbehandler

Torgeir Waterhouse

Ang. pålegg om beslag av innhold på nettsidene www.escortdate.com og www.clubseventeen.no

IKT-Norge viser til anmodning fra politiet, sendt 29. desember 2010 og ny henvendelse sendt 10. januar 2011 der politiet, med bakgrunn i kjennelse fra Oslo tingrett 21.12.2010 ("Kjennelsen"), side 9 punkt 2, anser å kunne pålegge internettleverandører i Norge å stenge disse sidene for brukere av internett i Norge.

IKT-Norge er en interesseorganisasjon for IT og ekombransjen i Norge og representerer i denne saken flere av de norske internetttilbydere (ISP) som har mottatt anmodningen fra dere. Følgende selskaper har deltatt i utformingen av dette svaret og stiller seg bak bransjens felles prinsipielle holdning: Telenor, NetCom, Tele2, Get, NextGenTel, Ventelo, TDC, Altibox og Uninett.

Innledningsvis finner vi grunn til å påpeke at våre medlemmer er bevisst sitt samfunnsansvar som internetttilbydere og stiller seg bak politiets formål om å bekjempe kriminalitet. Internetttilbydere leverer tjenester som er sentrale i utøvelsen av yttringsfrihet, pressefrihet, informasjonsfrihet, varsling osv. Dette sammen med at opplysningene som forvaltes om kunder gjør at bransjen finner det høyst nødvendig med en forutsigbar og sikker praksis rundt utlevering av data og/eller inngrep i tjenester som, i varetar rettsikkerheten til både tjenestetilbyder og brukerne/kunden av tjenestene.

Kjennelsen gir politiet adgang til å ta "beslag i innholdet og domenenavnet Escortdate.com", samt å ta "beslag i domenenavnet www.clubseventeen.no". Det er verdt å merke seg at hverken kjennelsen generelt eller slutningen spesielt angir hvilket rettssubjekt tvangsmiddelet beslag retter seg mot. Det er heller ikke i slutningen angitt hjemmel for beslaget. De mulige hjemler i straffeprosesslovens § 205 annet ledd og 208 er overhodet ikke nevnt i den ni siders lange kjennelsen, og det fremgår heller ikke av kjennelsens henvisning til politiets begjæring at denne har referert til disse hjemlene.

Politiet har tolket Kjennelsen slik at den gir politiet anledning til å pålegge norske ISPer å stenge tilgangen til de nettsidene som beslaget gjelder. IKT-Norge er overrasket over dette ettersom Kjennelsens slutning ikke omfatter adgang til å begjære sperring av tilgang til de aktuelle nettstedene. Det som konkret nevnes er at politiet gis rett til å ta beslag i domenenavnene. Å ta beslag i et domenenavn er noe annet enn å kreve tilgang til et nettsted sperret. Retten ville neppe hatt rettslig grunnlag for å pålegge sistnevnte alternativ i de hjemmelsgrunnlag som er nevnt ovenfor. Vi kan heller ikke se at andre

hjemmelsgrunnlag ville kunne gi støtte for en slik beslutning. IKT-Norge viser i denne forbindelse til domsslutningen i den såkalte "Pirate Bay"-saken, som har betydelig overføringsverdi i denne sak.

Med unntak av beslagspålegget som er fremsatt av politiet overfor Norid (som forvalter det norske toppdomenet og således "besitter" det aktuelle domenet) er IKT Norge, som følge av ovennevnte, av den oppfatning at politiet har rettet sitt pålegg til feil adressat. Norid har etter hva IKT-Norge er kjent med allerede etterkommet politiets begjæring vedrørende det norskregistrerte clubseventeen-domenet. Videre har Kripos etter hva IKT-Norge forstår også inkludert clubseventeen-domenet i fliteret mot overgrepssbilder. Hva gjelder virksomheten som drives under domenenavnet www.escortdate.com, forvaltes ikke slike generiske toppdomener av Norid. Politiet må derfor for dette aktuelle domenet evt. rette en henvendelse til eier av domenenavnene, eller andre som kan gjennomføre de aktuelle beføyelser mot disse nettsidene. Ingen norske ISPer har noen rettigheter knyttet til de domenenavnene som er omhandlet i Kjennelsen og følgelig heller ingen domenenavnskontoer å tilbaketrekke fra innehaveren.

At politiet har rettet henvendelsen til feil adressat, understøttes av rettskilden Kjennelsen synes å bygge på i de betraktninger som gjøres på side 4 og 5 i Kjennelsen, jfr. NOU 2007:7 punkt 5.12.3:

"I de fleste tilfeller eier ikke den som er innehaver av nettsidene webserveren selv. Vedkommende har isteden konto hos en tjenesteyter. Stenging av nettstedet må da kunne skje ved at leverandøren (tjenesteyteren) pålegges å stenge nettstedet istedenfor at man inndrar nettleverandørens (ISP-ens) server. Det vil her være tale om å stenge en konto og krever ikke inndragning av hele serveren."

Selv om norske ISPer frivillig, og uten at politet har et rettslig grunnlag, skulle velge å stenge tilgangen til de nettstedene som er omtalt i Kjennelsen, gjør vi oppmerksom på at nettstedene fortsatt vil være tilgjengelig for norske internettbrukere. Det beror bla. på at uansett hvilken teknisk løsning som implementeres for å sperre tilgangen til et domene, er det alltid mulig å omgå sperringen på enkelt vis. Ut fra hensynet til at kriminalitet bør bekjempes med effektive midler, er politiets valg av adressat i dette tilfellet derfor uansett lite hensiktsmessig. For å sette et nettsted ut av drift fremgår det av ovennevnte at politiet må rette seg mot eier av nettstedet eller andre som på annen måte beføyer over dette.

Retten er i Kjennelsen inne på e-handelsloven §20 og påpeker at denne innebærer at ansvarsfrihetsbestemmelsenes utstrekning er begrenset. Det er korrekt at § 20 i nevnte lov, kan innebære at ISPer kan pålegges f.eks. å stenge tilgangen til nettsted uten at dette er i konflikt med ansvarsfrihetsbestemmelsene. E-handelsloven forutsetter imidlertid at et slikt pålegg kan hjemles i "annet rettsgrunnlag enn denne loven". Som det fremgår ovenfor mener vi at det i dette tilfellet ikke foreligger en rettslig kjennelse som gir politiet adgang til å be om at internettleverandører i Norge skal gjøre de nevnte sidene utilgjengelige for brukerne av internett i Norge.

Bransjen ser på henvendelsen fra politiet som prinsipiell og viktig. Etter vår mening vil det å etterkomme anmodningen bety å innføre en ny form for privat sensur på internett. Årsaken til dette er at kravet om å stenge ikke er basert på en kjennelse eller dom, men alene på politiets egne krav. Som politiet er kjent med, har norske og utenlandske ISPer hele tiden forfektet at hensyn til rettsikkerhet, nettnøytralitet, ytringsfrihet mv. tilsier at ISPer ikke stenger tilgangen til nettsted med mindre det foreligger en dom eller kjennelse som pålegger dette. I tillegg til de prinsipielle betenkelighetene ved å la ISPer bedrive sensur i privat regi, kommer betenkelighetene ved at ISPer risikerer å pådra seg erstatningsansvar og/eller omdømmetap hvis beslutningen om å stenge senere skulle vise seg å være feil. Dessuten vil betydelige praktiske utfordringer materialisere seg om det skapes presedens for at stenging kan kreves også utenom de tilfeller hvor dette er pålagt i form av dom eller kjennelse. I denne sammenheng nevnes at enkelte av våre

medlemmer mottar i underkant av 300.000 henvendelser per år om å gjøre en eller annen form for inngrep mot gitte nettsted. Om hver av disse anmodningene skulle realitetsvurderes av den enkelte ISP, ville det ikke være tid til å gjøre stort annet.

Våre medlemmer har like liten sympati for ulovligheter på nettet som politiet og andre. Basert på de hensyn som er angitt ovenfor, håper vi imidlertid på forståelse for at ISPene vanskelig kan opptre på annet vis enn de allerede gjør i saker som dette.

På ett område er det åpnet for et enkeltstående unntak fra den ellers prinsipielle holdningen som er skissert. Det vi sikter til er etableringen av filteret mot overgrepssbilder, hvor stenging av nettsted gjennomføres frivillig etter hvert som de legges inn i Kripos liste over nettsted som er involvert i overgrepssbilder. Ordningen representerer et snevert unntak fra ISPenes generelle holdning til nettsensur redegjort for ovenfor, og vedrører slike grove straffbare forhold som det kanskje er størst konsensus blant befolkningen om at må bekjempes.

Det unntaket filteret mot overgrepssbilder representerer er ikke ment å skulle tolkes utvidende, noe Kripos også er enig i. Formidling av prostitusjon mellom voksne mennesker, ordinær pornografi mv. omfattes ikke av filterets saklige anvendelsesområde.

Det er så langt vi er kjent med ikke holdepunkter for at de aktuelle nettstedene saken dreier seg om formidler overgrep mot barn. Etter vår oppfatning vil det derfor representere en utvanning av filteret mot overgrepssbilder dersom politiet forsøker å pålegge ISPene å stenge tilgang til nettsted som escortdate.com og clubseventeen.no. Av de årsaker som er skissert ovenfor vil dette være betenkelig.

IKT-Norge gjør oppmerksom på at vi på bakgrunn av ovenstående vil fraråde våre medlemmer å følge politiets anmodning.

Med vennlig hilsen
IKT-Norge

Torgeir Waterhouse
Direktør internett og nye medier